

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cursus Theologiæ Polemicæ Universæ

Pichler, Vitus

Augustæ Vindelicorum, Anno MDCCXIII.

Cap. I. De Sa[c]ramentis in genere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39374

CONTROVERSI A PARTICULARIS III.

De Sacramentis in genere & specie.

Sacramenta sunt illa media divinitus instituta, quibus amissa per peccatum *Justitia* recuperari, *Sanctitas* augeri, & denique *Salus* aeterna obtineri debet, ita disponente Deo, ut sine iis vel in re, vel in voto saltem, susceptis non applicentur nobis merita Christi ad *Justitiam*, *Sanctitatem*, & *Salutem* impetrandam. Ordo doctrinae erit se-

quens. In Capite I. Articulo 1. agitur de Sacramentorum natura & efficacia. 2. De numero Sacramentorum. 3. De Sacramentalibus & ceremonijs. In Capite II. Articulo 1. De Baptismo. 2. De Confirmatione. 3. De Eucharistia. 4. De Pœnitentia. 5. De Extrema Unctione. 6. De Ordine. 7. De Matrimonio.

CAPUT I.

De Sacramentis in genere.

SUMMARIUM.

1. Que sit hinc loco propria acceptio Sacramenti: qua ejus requisita juxta Catholicos.
2. Que juxta Lutheranos.
3. Qua inter utrosque controversa.
4. Ad rationem Sacramenti non necessari requiritur elementum, sed sufficit aliud signum sensibile.
5. Requiritur tamen intentio Ministri.
6. Sacramenta Nova Legi verò causant gratiam sanctificantem, Et quidem ex opere operato.
7. Aligua etiam imprimunt animæ characterem.
9. Non rectè vocantur sigilla promissionum Divinarum, neque metaphysicè reddunt certum aliquem in particulari de accepta gratia.
10. Definitio Sacramenti.
11. Vana sunt, quibus elementum Peripateticum pro materia Sacramenti necessario requisitum.
12. Non verò intentionem Ministri ad ejus valorem.
13. Et Sacramenta solum mediati conferre gratiam mediante fide, probare nituntur Heterodoxi.
14. Discordia Sectariorum de Numero Sacramentorum.

15. Nec pauciora nec plura dari quam septem, probatur.
16. Non est necesse, ut singula claris textibus Scripturae probentur.
17. Quanam sint illa septem.
18. Confirmationem esse unum ex illis.
19. Et Penitentiam, solidè ostenditur.
20. Item Extremam unctionem.
21. Ordinem, saltem Presbyteratus.
22. Et Matrimonium.
23. 24. An numerus septenarius Sacramentorum habeat fundamentum in Scriptura, & antiquis Patribus remissivè.
25. An Catholicis constet satis de materia & forma 5. Sacramentorum antea nominatorum.
26. An ritibus, quibus ordinantur Ministri Ecclesie, & contrahitur Matrimonium, promissa sit gratia sanctificans.
27. An eadem Ordinatio & Matrimonium habeant Mandatum Divinum, & quale.
28. An in Antiqua Lege fuerint tantum duo Sacramenta: et an inde rectè inferretur idem numerus in Nova Lege.
29. An possit ostendi tempus & locus, quo instituta sint prefata 5. Sacramenta.
30. Quid & quotuplicis generis sint Sacramentalia, de quibus hic controvertitur.
31. Sacramentalia solùm ex opere operantis & mediatae conducunt ad delenda peccata.
32. Ceremonia in administratione Sacramentorum piè & utiliter adhibentur:
33. Ut & Exorcismi in collatione Baptismi, benedictione aquae, & aliarum rerum.
34. Nec illa nec isti pro libitu omitti possunt à Ministris.
35. Rectè benedicuntur aqua, oleum, panis &c. per signum Crucis, vel per certas orationes Ecclesie.
36. Item rectè formatur crux in fronte, ore, & pectore.
37. Usus ceremoniarum defenditur.
38. Item Crucis signum in fronte vel aëre efformatum.

ARTICULUS I.

De Essentia & Efficientia Sacramentorum.

1. Sciendum 1. Sacramentum (à sacramento dictum) variè accipi. 1. Pro juramento militari, quo milites inaugurantur & quasi sacrantur militia.
2. Apud Juristas pro quolibet iurejurando.
3. In Scriptura & apud Patres pro mysterio seu re occulta, maxime sacra.
4. Pro signo talis rei occulta & sacrae.
5. Huic loco proprie pro signo sensibili & practico gratiae supernaturalis divinitus instituto. Unde ad Sacramentum ex communi Patrum & Theologorum requiruntur sequentia. 1. Debet esse signum sensibile, seu sensu percepti.

R. P. Pichler Theol. Polemica,

XXX 2

ceptibile, ducens in cognitionem interioris gratiae. 2. Practicum, hoc est, non tantum significare, sed etiam causare & conferre debet gratiam illis, qui hoc signo utuntur, & quidem primario gratiam sanctificantem, secundario etiam gratias actuales. 3. Stabile, nempe quamdiu durat Religio. 4. Debet habere promissionem gratiae, praecipue sanctificantis. 5. Esse institutum à Deo, vel pro novo Testamento à Christo; nam nullus homo per se & ex se potest gratiam supernaturalem annexere signis sensibilibus, ac ita quidem, ut haec signa gratiam etiam efficiant instrumentaliter, sive dein efficiant physicè sive moraliter. Porro sensibilitas signorum habetur per materiam & formam, ut vocant; nam in omni Sacramento novae Legis reperitur res aliqua sensibilis, v. g. aqua, oleum &c. quae appellatur *Materia*, ac simul certa verba v. g. Ego te baptizo &c. Ego te absolvo &c. quae à Catholicis appellantur *Forma*. Atque hanc materiam & formam aliquo modo debere esse determinatam à Christo, dicunt, saltem in genere; licet non in omnibus determinata ab illo sit quoad ultimam speciem, ut patebit ex art. sequenti. Præter materiam & formam juxta Catholicos insuper ad valorem Sacramenti requiritur *intentio* Ministrum, conficientis Sacramentum: quod Sectarii negant.

Sc. 2. Juxta Chemnitium & Gerardum, Lutheranos primipilos, ad Sacramentum Novae Legis requirunt 1. ut habeat externum aliquod materiale & visibile elementum seu signum. 2. Ut elementum seu signum illud habeat

expressum mandatum Divinum seu institutionem Divinam. 3. Et quidem in Novo Testamento. 4. Et stabiliter usque ad consummationem saeculi. 5. Ut exstet promissio Divina de gratia Evangelio propria, hoc est, de gratia justificationis, seu gratuita remissionis peccatorum. 6. Ut haec promissio sit annexa signo Sacramenti. 7. Eaque promissio non tantum significetur & annuntietur in collatione Sacramentorum, sed etiam offeratur, obsequetur, & applicetur singulis, Sacramenta suscipientibus. Confer. Gerard. de Sacram. §. 11. in LL. Theol. Praecipue autem tria semper requirunt Lutherani & urgent: 1. Elementum visibile cum Verbo Dei juxta illud S. Augustini: *Accedat verbum ad elementum, & fit Sacramentum*; quamvis tò *elementum* non sumant pro quolibet signo sensibili; ut tamen videntur facere in recitato n. 1. sed pro substantia materiali permanente, visibili; ut nempe aliqua excludant à ratione Sacramenti, quae à Catholicis numerantur inter Sacramenta. 2. Promissionem gratiae. 3. Institutionem Divinam. Præterea juxta Gerardum & Chemnitium Sacramenta non praecipue significant gratiam, sed etiam instrumentaliter causant tanquam media efficacia regenerationis, renovationis, & salutis, etiam in ijs, qui verba, seu *formam* sin verbis consistentem, non intelligunt, uti fit in infantibus, dum baptizantur; ex parte tamen susipientis requirunt fidem; qua apprehenditur gratia; à DEO in Sacramentis oblata, & causata per Sacramenta. Ita Gerard. §. 23. 29. 32. 40.

§ 1. 54. 78. &c. qui pati non vult, Lutheranis tribui, quod Sacramenta tantum sint signa gratiae, tantum sigilla promissionis Divinae, fidem excitantia in suscipientibus, & confici verbis concionalibus, & actionem efficacem, per quam Symbola Sacramentalia verè sanctificantur, hoc est, profanis usibus eximuntur, & usui Sacramentali destinantur. Et Zwinglianorum ac Calvinistarum errorem esse ait, quod Sacramenta sint mera signa, solum excitent fidem, & nihil causent gratiam. Alij tamen ex Lutheranis aliter & contrarium docent. Forma juxta ipsos non in solis verbis, sed etiam in actione consistit v. g. forma in Eucharistia ex parte Ministri est benedicere, & porrigere, ex parte suscipientis accipere, manducare. Denique dicunt Lutheranis, Sacramenta applicare & sigillare promissionem Divinam de gratia remissionis peccatorum apud quemlibet suscipientem in particulari, & confirmare fidem, qua suscipiens certus fiat metaphysicè, sibi esse remissa peccata. Ex quibus omnibus Lutheranis Sacramentum definiunt hoc modo: *Est actio sacra, aut signum gratiae divinitus institutum, in quo Deus mediante hominis ministerio sub visibili & externo elemento per verbum certum bona caelestia offert singulis uerentibus, ac credentibus applicat, atque obsequat promissionem de gratuita remissione peccatorum Evangelio propriam.* Confer. Gerard. §. 109 in fine; M. Lomer. p. 144. Utiq. Calvini in Catech. sic describit: *Sacramentum nihil est aliud, quam ex-*

terna Divina erga nos benevolentia testificatio, qua visibili signo spirituales gratias figurat

Sc. 3. Sequentes cum Sectarijs superesse controversias. 1. An ad Sacramentum necessariò requiratur elementum visibile, tanquam materia. 2. An intentio Ministri. 3. An Sacramenta verè causent gratiam sanctificantem seu justificantem, & quidem ex opere operato. 4. An ex essentia sua sint sigilla, quibus alicui in particulari obsequatur promissio Divina de remissione peccatorum. 5. Quomodo definiendum sit Sacramentum Novae Legis; nam de Sacramentis Antiquae Legis, utpote jam abrogatis, non agimus.

Dicendum 1. Ad rationem Sacramenti non necessariò requiritur visibile elementum (intelligendo non in elemento vel unum ex quatuor elementis Peripateticis, aquam, terram &c. vel saltem substantiam materialem, visu perceptibilem) sed sufficit aliud signum sensibile, sive visu sive auditu visibile sit. Prob. 1. negativè, quia Adversarij prorsus gratis requirunt sine Scripturae, Patrum, & rationis suffragio ejusmodi elementum. Prob. 2. positivè, quia Penitentia est verum Sacramentum, ut demonstrabimus art. sequenti, & tamen pro materia non habet elementum visibile. Adde, quod neque Eucharistia esset Sacramentum, si requiretur elementum Peripateticum; panis enim & vinum (quae sunt materia remota) non sunt Elementa, sed Mixta.

Dicendum 2. Necessariò requiritur

tur intentio Ministri. Hoc est, Minister conficiens Sacramentum debet saltem velle facere id, quod Christus instituit, vel quod facit Ecclesia; alias non conficit validè Sacramentum. Prob. 1. Materia & forma sunt indifferentes ad esse Sacramenti: ergo debent determinari aliunde, ut censeantur esse posita nomine Christi, & constituent Sacramentum; sed aliunde non determinantur nisi à Ministro, volente facere id, quod Christus instituit, vel quod facit Ecclesia &c. ergo. A. P. Potest adhiberi v. g. à Matre infantem lavante aqua, & pronuntiari hæc verba: mi parvule *ego te abluo in nomine Patris, & Filij, & Spiritus S.* invocando ex devotione Sanctissimam Trinitatem, ut bene cedat lotio, vel ad sordes corporis auferendas, vel ad sanitatem obtinendam parvulo &c. quo casu nemo prudens dixerit, talem infantem verè baptizari, & fieri Sacramentum: ergo materia & forma sunt Indifferentes ad esse Sacramenti: consequenter requiritur intentio Ministri, quæ determinet, cum aliud determinativum assignari nequeat: ferè sicut forma verborum certorum requiritur, ut materia de se indifferens determinetur ad significandam gratiæ collationem. Prob. 2. Actio Ministri Sacramentum conficientis utique debet esse humana: atqui humana non esset sine intentione &c. alias etiam amens vel dormiens aperet modo humano. Prob. 3. ex absurdis sequelis; si enim non requiritur intentio Ministri, tunc si amens, dormiens, ebrius, vel etiam pŕttacus adhiberet materiam & pronuntiaret

verba, fieret validum Sacramentum: imò etiam, si quis prudens animo irrisorio aut ludrico pronuntiaret verba, & applicaret materiam. Quis autem ab hujusmodi fieri Sacramentum credat? Nihil autem aliud essentiale ipsi deest, nisi intentio: ergo.

Dicendum 3. Sacramenta Novæ Legis verè causant gratiam tanquam causæ instrumentales (DEUS enim utique causa principalis est) & quidem ex opere operato. Adcoque non merè excitant fidem, ut per hanc primum obtineatur gratia. Prob. primum membrum 1. Scriptura Sacramentis tribuit effectum gratiæ, & remissionem peccatorum, tanquam causis: ergo. Dicit enim: *Salvos nos fecit per Baptisma.* 1. Petr. 2. *Baptizetur unusquisque vestrum in remissionem peccatorum.* Act. 2. *Imponebant manus super ipsos, & accipiebant Spiritum S.* Act. 8. & 19. *Qui manducat carnem &c. in me manet, & ego in eo.* Jo. 6. Prob. 2. Si non ipsa Sacramenta instrumentaliter nos justificant, & gratiam causant non per se, sed excitando fidem, sequitur 1. Sacramenta non habere majorem vim, quam habeant conciones, libri spirituales, præsertim Biblia, imò & imagines &c. hæc enim & similia æquè, imò magis excitant fidem quam Sacramenta. 2. Eum, qui suscipit Sacramentum, non plùs participare de effectu Sacramenti, quam adstantes, consequenter eum, qui videt vel audit baptizari alterum, tantum gratiæ posse percipere, quam qui baptizatur. 3. Nullum posse baptizari fructuose, qui

qui non est capax rationis, uti infantes; quia in his non potest excitari fides, qua mediante primùm conferenda est gratia. Accedit, quod sententia Adversariorum nitatur falso supposito, quasi sola fides justificaret & salvaret. Quem errorem confutavimus in materia de Justificatione. Confirmatur Scriptura requirit fidem ante Baptismum (in adultis) *si credidit ex toto corde, licet baptizave.* Act. 8. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit.* Marc. ult. ergo Sacramenta præsupponunt fidem, non primùm excitant, & illà supposità alium effectum causant, nempe gratiam.

7. Ad probandum secundum membrum opus est tantùm explicatione, quid sit causare gratiam *ex opere operato, & ex opere operantis.* Illud est, quando posito aliquo opere datur gratia immediatè propter merita Christi, & non propter opus quatenus meritorium & bonum est in se, nec propter meritum operantis. Illud verò, quando gratia datur immediatè intuitu ipsius operis, cujus merito & valori commensuratur. Itaque ex opere operato, quæ vox passivè sumitur, causari gratiam à Sacramentis dicimus, quia datur suscipientibus immediatè propter merita Christi, & propter actiones Sacramentales, quatenus hæc sunt nomine & in persona Christi, & quatenus sunt petitiò Christi, nullo habito respectu ad pietatem, fidem, aut meritum operantis, seu Ministri conficientis Sacramentum, vel Subjecti suscipientis. Unde Baptismus, & alia Sacramenta valent, & conferunt gra-

tiam, etiamsi ministrarentur ab homine scelerato: modò interim ex parte suscipientis non addit obex, scilicet peccatum mortale. Nam Sacramenta sunt moraliter actiones & petitiò ipsius Christi, his signis gratiam promittentis & annectentis; atque adeò causant gratiam ex opere operato. Ita semper sensit, & hodièdum sentit Ecclesia Catholica, quæ in Conc. Trid. Sess. 7. Can. 6. & 8. Clarissimè hunc sensum expressit. Per hoc tamen Catholici nequaquam dicunt (ut ipsi Adversarij impingunt) Sacramenta fructuosè suscipi sine *omni pio motu* suscipientis: sed potiùs apud adultos, qui scilicet habent usum rationis, & suscipiunt Sacramentum, quod confert primam gratiam sanctificantem, uti est Baptismus & Pœnitentia, expressè requirunt fidè, aliquam detestationem peccati &c. tanquam necessarias dispositiones, non tamen tanquam causas gratiæ. In cæteris verò Sacramentis, quæ conferunt gratiam secundam, seu augmentum gratiæ, requirunt saltem aliquam intentionem & voluntatem recipiendi Sacramentum, itidem ut dispositionem tantùm, non ut causam vel meritum.

Præter effectum primarium, qui est gratia sanctificans vel prima vel secunda, Sacramenta aliqua habent adhuc alium effectum secundarium, scilicet imprimunt animæ aliquod signum spirituale indelebile, quod appellatur *Character*: qui quidem imprimitur solùm à tribus Sacramentis, nempe Baptismo, Confirmatione, & Ordine: quare etiam reiterari nec validè nec licitè

licite possunt hæc tria Sacramenta. Ita definitum est in Conc. Trid. Sess. 7. Can. 9. & Florentino. De hoc caractere intelligendus est S. Basil. exhort. ad Baptismum: *Charactere sacro carentibus os aciemque intonat*, scilicet Divinus gladius. Et S. August. tract. 6. in Jo. Si baptizatus charitatem non habet, *characterem quidem impositum habet, ait enim: Non mutatur, sed agnoscitur: character est Regis.* Item: *hunc characterem ut imprimerent (Apostoli) præcepit dicens: baptizate gentes &c.* Item de Emerito. Item Scriptura: *Qui signavit nos, 2. Cor. 1. in quo signati estis.* Eph. 4. Munus characteris est facere aptum ad cultum Divinum, configurare hominem Christo, & distinguere ab alijs, & constituere hominem in spirituali quodam statu, scilicet *Christiani, militis fortis, & viri perfecti.* Deus enim non solet ad talia ministeria deputare per simplicem deputationem, sed infundendo certas qualitates, tanquam characteres; ferè sicut infundit habitum fidei, charitatis, dum sibi vult credi, vel se diligere &c.

9. Dicendum 4. Sacramenta non rectè vocantur sigilla, quibus confirmantur & obsignantur promissiones Divinae; multò minùs metaphysicè certum reddunt suscipientem in particulari de accepta gratia. Primum membrum prob. 1. Quia in Scriptura nullibi vocantur sigilla, & testimonia, quæ confirmant promissiones Divinas, sed tantùm describuntur ut instrumenta, quæ conferant gratiam & remissio-

nem peccatorum. 2. Promissiones Divinae per se sunt certissime, ut non indigeant testimonio, & tantam tenemur fidem adhibere promissionibus, quantum Sacramentis. Adde, quòd potius Sacramenta consent nobis ex Scripturæ promissionibus, quam promissiones ex Sacramentis. 3. Si Sacramenta essent testimonia promissionum gratiæ respectu alicujus in particulari, essent sæpe testimonia falsa, quando nimirum ministrantur homini fictè (juxta Lutheranos sine fide) accedenti: nam juxta ipsos nullum Sacramentum valet (etiam Baptismus in parvulis) sine vera fide suscipientis. Alterum membrum patet tum ex iis, quæ diximus de Justificatione, tum ex eo, quòd nulli absolutè & metaphysicè certum sit, an habeat veram fidem, an materia, forma &c. ritè adhibita sint in administratione Sacramenti.

Dicend. 5. Sacramentum ex Cath. Conc. Trid. rectè definitur sic: *Est res sensibus subjecta, quæ ex Dei institutione sancti artis & justitiam significanda tum efficienda vim habet.* Vel, ut alij loquuntur: *Est ritus seu signum externum & sensibile, quòd ex Divina institutione annexam habet promissionem gratiæ justificantis.* Idem, sed brevius, volunt dicere, qui sic definiunt: *Est signum visibile invisibilis gratiæ divinitus institutum.* Bonitas & sensus nostræ definitionis patet ex dictis: convenit omni & soli illi, cui conveniunt requisita ad verum & propriè dictum Sacramentum; exprimit enim signum
sensi-

sensibile, gratiæ causativum, secundum promissionem & institutionem Divinam, quæ ab omnibus requiruntur ad rationem Sacramenti: alia autem gratiæ requiruntur ab Adversarijs.

II. Ob. 1. Ut sciamus, quid requiratur ad essentiam Sacramenti, debent attendi illa, quæ ab omnibus habentur pro Sacramentis, uti est Baptismus, & Eucharistia: atqui in his est elementum visibile, nimirum in Baptismo aqua, in Eucharistia panis & vinum, quæ duo saltem sunt substantiæ materiales visibiles: ergo ad essentiam Sacramenti requiritur elementum, vel saltem substantia materialis visibilis, nec sufficit impressio manuum, vel verba, quæ tantum sunt accidentia, & insuper nec videri, sed solum audiri possunt. Ita ferè M. Lom. ex Chemnitio & Gerardo. R. hoc argumentum vel supponit falsum, vel procedit à specie ad genus, à particulari ad universale, seu à non distributo ad distributum. Quippe supponit, tantum duo dari Sacramenta, & non plura; & hoc suppositum est falsum: si hoc non supponit, à particulari procedit ad universale, à duobus ad omnia; ferè acsi aliquis sic vellet concludere: ab omnibus admittitur, quod equus, quod canis sit animal: atqui tam equus quam canis est irrationalis: ergo omne animal est irrationale. Vel sic: ab omnibus admittitur, quod Baptismus sit Sacramentum: atqui Baptismus pro materia habet elementum aquæ: ergo omnia Sacramenta pro

R. P. Pichler Theol. Polemica.

materia debent habere elementum aquæ.

Dices 1. S. August. Tr. 80. in Joan. dicit: *Accedit verbum ad elementum, & fit Sacramentum*: ergo omne Sacramentum pro materia debet habere elementum. 2. Patres dicunt, materiam Sacramentorum fluxisse ex Christi aperto latere: sed inde solummodo fluxit aqua & sanguis, quæ sunt substantiæ visibiles, non accidentia tantum. 3. *Tres sunt, qui testimonium dant in terra: Spiritus & aqua & sanguis.* 1. Joan. 5. v. 8. Sed per Spiritum intelligitur Verbum DEI, per Aquam *Baptismus*, & per Sanguinem *Eucharistia*, quæ sunt duo Sacramenta, quorum meminit Scriptura, & pro materia habent substantiam visibilem: ergo, quod non habet talem substantiam, Sacramentum non est. R. ad 1. Iterum proceditur à particulari ad universale, ab uno ad omnia. S. Augustinus ibi loquitur de solo Baptismo. Dein vel ibi per *elementum* intelligis elementum Peripateticum, seu corpus simplex aquæ? & à ratione Sacramenti excludis Eucharistiam contra te ipsum. Vel intelligis substantiam visibilem? & hoc finis prorsus gratiæ contra significationem vocabuli, & totam antiquitatem. Adde, quod nulla substantia sit visibilis in se. Vel denique intelligis signum quodcunque sensibile? & sensus rectè cum Catholicis. Ad 2. Patres non dicunt, materiam Sacramentorum fluxisse ex latere Christi, cum utique nec apud Latheranos materia Eucharistiæ sit sanguis, sed panis & vinum;

Yyy

num;

num : sed dicunt Sacramenta fluxisse in sensu mystico, insinuantes, Sacramenta præsertim Baptismi, qui confertur in aqua, suam vim & efficaciam traxisse ex Christi meritis & profuso sanguine. Ad 3. Quis dedit Lomero potestatem illa verba S. Joannis interpretandi de Sacramentis? An nescit, quod aliàs semper clamant Lutherani, ex ejusmodi textibus allegoricis & symbolicis non solide probari articulos fidei, inter quos & ipsi referunt doctrinam de Sacramentis? nam Gerardus de Sacramentis §. 14. ait: *Institutio Sacramentorum pertinet ad fidei articulos.* Sed sinamus eum interpretari verba S. Joannis de Sacramentis, cur non admittit tria Sacramenta, cum textus dicat *tres sunt* &c. cur per *Spiritum* non intelligit Sacramentum Pœnitentiæ, quia in hoc Spiritus S. amissam gratiam reddit, & in ejus institutione Jo. 20. Christus dixit: *Accipite Spiritum S.* &c. ? Cur Lutherani pati nolunt, si Catholici alios Scripturæ textus v. g. Exod. 29. Levit. 4. 8. 13. 15. 16. 23. Num. 19. Deut. 15. 4. Reg. 5. 2. Paral. 29. adducant pro suis 7. Sacramentis? Cur Lutherani non distribuunt Eucharistiam sub sola vini specie, quia S. Joannes tantum meminit *Sanguinis*? Si dicant, eum alibi jam fecisse mentionem *Corporis & Carnis* Christi, quæ manducanda est. Reponimus, Scripturam alibi facere mentionem etiam aliorum Sacramentorum, quorum materia non est aqua vel sanguis vel substantia visibilis alia.

12. Ob. 2. Si requiritur intentio Mi-

nistri ad valorem Sacramentorum, tunc valor pendet à qualitate Ministri: ergo etiam à probitate & fide Ministri: sed hoc est falsum. 2. Nemo erit certus de suscepto Sacramento, cum intentio sit actus internus animi, & à suscipiente videri non possit. 3. Causa instrumentalis, qualis est Minister Sacramentorum, derogaret causæ principalis, nempe Christi, efficaciam. 4. Verba malitiosè immutata non impediunt valorem Sacramenti: ergo neque intentio malitiosè immutata, vel negligenter omissa. R. Dist. Ma. tunc pendet à qualitate Ministri, sine qua Minister non est Minister, uti est intentio, sine qua non agit nomine & in persona Christi. C. Ant. à qualitate alia, quæ non est necessaria ministerio, uti est probitas vitæ, fides &c. N. Ant. & Conf. Ad 2. nemo erit certus metaphysicè C. moraliter N. cum enim nihil sit facilius quàm actioni externæ adjungere intentionem internam, nisi quis ultro eam cohibeat ex sacrilego animi decreto, quod vix de aliquo, nisi bipedum nequissimo, præsumi potest, moraliter certum sumus de intentione Ministri & valore Sacramenti. Majorem certitudinem Deus nos habere noluit. Ad 3. derogaret quidem, qui malitiosè omitteret intentionem, sed ita permittere Christo, qui homines libertatè præditos voluit esse Sacramentorum Ministros. Ad 4. N. Ant. Verba enim, substantialiter & ita immutata, ut non amplius habeant sensum à Christo intentum, vitiant & invalidant Sacramenta.

Ob. 3. Verbum Divinum prædica-

rum æquè justificat ac Sacramenta: sed Verbum Divinum solummodo justificat mediâ & excitando fidem, quæ sola immediatè justificat: ergo. *Ma. prob. Evangelium virtus Dei est in salutem omni credenti.* R. N. M. Ad prob. per *Evangelium* non intelligitur concio, sed ipsa mysteria Evangelij, ut Incarnatio, Passio Christi &c. ex quibus est nostra virtus. *Pessimè* insuper ex hoc Antecedenti, *Scriptura tam verbo (seu concioni) quam Sacramentis tribuit vim justificandi*, inferitur: ergo Verbum & Sacramenta eodem modo justificant; sicut malè inferretur ex hoc, *Scriptura tribuit vim justificandi & Deo & Baptismo*: ergo Deus & Baptismus eodem modo justificant.

ARTICULUS II.

De Numero Sacramentorum.

4. Sciendum, sicut constans & consensus omnium Catholicorum doctrina est, septem esse Sacramenta, ita prorsus inconstans & discors fuit hætenus Sæctariorum nostrorum opinio de numero Sacramentorum, licet Sacramenta pertineant ad articulos fidei, & sint media ac instrumenta salutis teste ipso Gerardo in LL. Theol. tit. de Sacramentis. Lutherus eorum protoparens in l. de Captiv. Babylonica non rejicit septem Sacramenta, sed ea ex Scriptura non posse evinci ait, quam si attenderemus, unum duntaxat Sacramentum fore, se tamen pro tempore ponere tria: in fine tamen ejusdem libri ponit tantum duo. Rursus tria ponit l. de Miss. Angul. anno 1534. item anno 1545. ante obitum assert. 35. contra Academ. Lovan. ubi sic ait: *Pœnitentiam cum virgato clavium absolventium Sacramentum libenter confitemur &c.* *Æquè inconstans* fuit aliter Lutheranismi fundator Philippus Melanchthon, qui in Locis anno 1522. editis solum duo, Baptismum & Eucharistiam, anno 1562. quatuor agnoscit Sacramenta, anno 1530. in Apologia August. Conf. in quam defacto jurant Ministri Lutherani, adjungit tertium, nempe Pœnitentiam; sic enim sonant verba Apologiæ tit. de numero & usu Sacramentorū, adeoq; in loco proprio: *Si Sacramenta vocamus ritus, qui habent mandatum Dei, & quibus addita est promissio gratiæ, facile est judicare, quæ sint propriè Sacramenta &c.* Verè igitur sunt Sacramenta Baptismus, Cœna Domini, Absolutio, quæ est Sacramentum Pœnitentiæ. Nam hi ritus habent mandatum Dei, & promissionem gratiæ, quæ est propria Novi Testamenti. In Conventu Lipsiensi anno 1548. cum DD. Wittenbergicis admisit septem. Tria pariter Sacramenta Norimbergenses in thess. grossen Glaubens. Buch. 1331. primum anno 1646. perhibentur adstru-

YYY 2

26

re. Ratisbonenses (ut mihi retulit vir
rerum istarum petitus & probatae fidei)
tribus diversis temporibus ediderunt
Catechismum, semper tamen diver-
sum numerum Sacramentorum po-
suerunt. Quid jam dicam de alijs Ma-
gistris, Ministrellis, Urbibus? Quid de
Zwinglio, qui Matrimonium, quid de
Calvino, qui Ordinationem Sacramen-
tis annumerat? Hodie tamen commu-
niter conspirant Sectarij, quantum scio,
in *duo* Sacramenta, Baptismum & Ev-
charistiam. Contra

15. Dicendum 1. Septem sunt Sacra-
menta. Quamvis hoc probari possit
ex Scriptura rite intellecta & explicata
ab Ecclesia, ut palam fiet ex Assertion-
e 3. ubi de singulis Sacramentis in specie
asserentur textus; optimè tamen pro-
batur ex auctoritate & definitione Ec-
clesiae, semper septem, nec plura, nec
pauciora, Sacramenta agnoscantis. O-
lim quidem non ita clarè hic numerus
fuit decretus aut propositus in Conci-
lijs & à Patribus, quia à nemine fuit
ita impugnat ut nunc, tamen etiam
in primava Ecclesia Patrum scriptis
non obscura omnium septem indicia
deprehenduntur, ut iterum patebit ex
Assertion 3. Posterioribus tamen tem-
poribus, nimirum in Concilijs Gene-
ralibus Constantiensi, Florentino, &
Tridentino clarissimè numerus septe-
narius est definitus, & à S. Thoma tra-
ditus l. 4. contra Gentes c. 58.

Regerunt Sectarij nostri, hæc Con-
cilia nimis esse nova, & auctoritate non
paria antiquæ Ecclesiae. Sed miror im-
primis, hoc objici à Novatoribus no-
vissimis heri natis, quibus longè an-

tiquiora sunt Concilia Constantiense
& Florentinum. Dein Ecclesia mo-
derna non est minoris auctoritatis, uti
& Concilia posterioris temporis, quam
fuit Ecclesia primava, & Concilia an-
tiqua, partim quia Spiritus S. semper
regit Ecclesiam, nec totam potest per-
mittere labi in errorem circa res fidei;
permitteret autem labi, si sineret Con-
cilium Generale legitimum quocun-
que tempore labi in errorem; partim
quia Ecclesia semper debet posse infal-
libili sententia decidere controversias
fidei, & doctrinam veram discernere
ab hæretica & falsa; quippe etiam po-
sterioribus temporibus sæpe hæreses
orta sunt, & deinceps oriri possunt.
Videatur materia de infallibilitate Ec-
clesiae. Proin

Dicend. 2. Non est necesse, ut sin-
gula Sacramenta claris textibus pro-
bentur ex Scriptura. Quoad *nomen*
Sacramenti res est certa etiam apud
Adversarios, qui fatentur, nec Ba-
ptismum nec Evcharistiam, quæ duo
ipsimet admittunt, à Scriptura vocari *Sa-
cramenta*. Igitur Sacramenta nec quoad
rem ipsam necessario contineri clarè in
Scripturis, nec inde necessario esse pro-
banda asserimus, & sic

Prob. 1. Non est necesse, ut om-
nes fidei articuli clarè contineantur,
aut per claram consequentiam dedu-
cantur ex Scriptura S. ut in materia de
Traditionibus evidenter demonstravi-
mus, nec negare possunt Sectarij, qui
pro articulis fidei habent: hos vel illos
libros esse Verbum DEI scriptum,
DEUM esse trinum in Personis &c. li-
cèt id Scriptura nullibi asserat clarè,
nec

nec inde clarè deducatur. Quod pridem agnovit S. Augustinus in ep. Fundamenti dicens: *Evangelio non credentem, nisi me Catholica Ecclesia commoveret auctoritas.* & l. 7. de Trin. c. 4. *Dicimus in DEO tres Personas, non quia Scriptura dicit, sed quia non contradicit.* Prob. 2. quia Baptismus & Eucharistia etiam juxta Adversarios jam fuerunt Sacramenta Novæ Legis, antequam ulla Scriptura Novæ Legis existeret. 3. Quia ad rem & esse Sacramenti etiam juxta Adversarios requiritur institutio Divina, certo signo seu elemento annexens & promittens gratiam remissionis peccatorum: sed de Eucharistia id probare non possunt ex Scriptura; nullibi enim legitur, summenti Corpus & Sanguinem Christi fuisse promissam remissionem peccatorum, quam vocant promissionem *Evangelio propriam*, nisi fortè Jo. 6. in quo tamen cap. juxta Lutheranos non agitur de reali & Sacramentali, sed solum de spirituali manducatione, a deoque non de Sacramento Eucharistia. Imò id neque de Baptismo solidè probare possunt; ipsdem enim argumentis, quibus remissionem peccatorum Baptismo promissam esse contendunt Adversarij, uti facile poterit alius ad probandum, quòd Pœnitentia, imò & Lotione pedum, habeat similem promissionem, adeoque Sacramentum sit. Proinde

Prob. Assertio 2. Vel nullum Sacramentum potest probari claris Scriptura-textibus, vel pariter probari poterit, Pœnitentiam, & Lotionem pedum, quam Jo. 13. Christus instituit in ultima

Cœna, esse verè & propriè Sacramenta: utrumque est contra Adversarios: ergo. Ma. prob. Juxta Adversarios requiruntur præcipuè tria ad rationem Sacramenti, scilicet signum externum vel elementum, cui promissa sit gratia remissionis peccatorum, & quod habeat institutionem seu mandatum Divinum: hæc tria Adversarij non reperient in Baptismo & Eucharistia, vel reperient pariter in Pœnitentia & Lotione pedum: ergo. Min. prob. *ELEMENTUM* propriè dictum in Eucharistia non est, est tamen in Lotione pedum, scilicet aqua: elementum improprie dictum, scilicet sumptum pro quolibet signo externo, reperitur etiam in Pœnitentia, scilicet humilis confessio peccatorum & contritio manifestata. Quæso ubi Scriptura clarè requirit elementum propriè dictum, vel substantiam visibilem? Quòd hæc reperiantur in Baptismo & Eucharistia, nihil facit, cum à particulari ad universale, ab uno vel altero ad omnia, profus: nulla sit argumentatio. *PROMISSIONEM GRATIÆ* in Eucharistia nullam invenient, ut vidimus: quam inveniunt in Baptismo, pariter reperient in Pœnitentia: *Convertimini, & agite Pœnitentiam* (promittit Deus per Ezechielem c. 18. cujusmodi promissiones de remissione peccatorum spectant ad Evangelium juxta Lutheranos) & *non erit vobis in ruinam iniquitas. Convertimini, & vivite.* Rutilus: *Nisi Pœnitentiam habueritis, omnes similiter peribitis.* Luc. 13. v. 3. Item in Lotione pedum: *Si non laveritis,*

Xxy 3;

non

non habebis partem mecum. Jo. 13. v. 8. *Qui lotus est &c. mundus est totus.* v. 10. Denique *INSTITUTIONEM ET MANDATUM DIVINUM* aequè reperient de Pœnitentia: *Pœnitentiam agite.* Mat. 3. *Si non pœnitentiam egeritis, similiter omnes peribitis.* Luc. 13. v. 5. Item de Lotione pedum: *nisi laverote: & vos debetis alter alterius lavare pedes.* Jo. 13. ac de Baptismo & Evcharistia: *Nisi quis renatus fuerit ex aqua &c.* Jo. 3. *Nisi manducaveritis &c.* Jo. 6.

Denique dicant mihi Lutherani, cur eleëmofyna non sit Sacramentum; pecunia enim erogata est substantia visibilis, vel elementum corporale, ut vocant, habet promissionem gratiæ, & mandatum Divinum: *Date eleëmofynam, & ecce omnia munda sunt vobis.* Luc. 11. v. 41. Ergo ex Scriptura sola nullum Sacramentum sufficienter probatur, vel, si probetur, etiam probatur facillè, eleëmofynam, lotionem pedum, pœnitentiam &c. esse Sacramenta.

17. Dicend. 3. Sacramenta Novæ Legis sunt Baptismus, Confirmatio, Evcharistia, Pœnitentia, Extrema unctio, Ordo, Matrimonium. Ita expressis verbis definitum est in Conc. Trident. Sess. 7. Can. 1. de Sacram. & Florentino de Sacram. Eccl. Circa Baptismum & Evcharistiam non movent nobis litem Sectarij nostri, sed circa reliqua quinque, quæ ordine stabiliemus. Priùs tamen advertimus aliquam hujus numeri septenarij ac ordinis congruentiam & analogiam vitæ spiritualis,

quam dant & conservant Sacramenta, cum vita corporali. Quippe sicut ad vitam corporalem requiritur 1. generari. 2. crescere, 3. nutrir. 4. sanari à morbo. 5. liberari à morbi reliquijs. 6. habere potestatem gubernandi Republicam. 7. propagare genus humanum. Ita in vita spirituali opus est 1. generari per *Baptismum*. 2. augeri & roborari per *Confirmationem*. 3. nutrir per *Evcharistiam*. 4. sanari à morbo peccatorum per *Pœnitentiam*. 5. liberari à reliquijs peccatorum per *Extremam unctionem*. 6. habere potestatem regendi homines in ijs, quæ ad animæ salutem pertinent, per *Ordinem*. 7. propagare membra veræ Religionis ad cultum DEI per *Matrimonium*. Ex his Sacramentis duo, scilicet Baptismus & Pœnitentia, per se & directè instituta sunt ad conferendam *primam* gratiam justificantem, cætera ad *secundam*, seu ad augmentum gratiæ; quævis illa duo per accidens secundam, & reliqua primam subinde conferant. Lutherani etiam de Evcharistia concedere debent, quòd non sit per se instituta ad conferendam primam gratiam, ad remittenda peccata, utpote quæ priùs remittuntur per Pœnitentiam, quam Communioni sacre præmittendam docent. Jam in specie quoad singula illa Sacramenta, quæ negantur ab Adversarijs, Assertio

Probat de *Confirmatione* 1. ex 18. Scriptura, quæ dicit, Apostolos imposuisse manus baptizatis, ut acciperent Spiritum S. sic Act. 8. v. 17. dicit: *Imponebant manus super illos, & accipis-*

capiebant Spiritum S. Et Act. 19. v. 6. Et cum imposuisset illis manus Paulus, venit Spiritus S. super eos. Quos textus Ecclesia de Sacramento Confirmationis intelligit, ut jam olim docuit S. Hieron. Adv. Luciferian. An nescio, ait, etiam Ecclesiarum hunc esse morem, ut baptizatis postea manus imponantur, & ita invocetur Spiritus S? Exigis, ubi scriptum sit? in Actibus Apostolorum c. 8. & 19. Etiam si Scriptura auctoritas non subesset, totius Orbis in hanc partem consensus instar precepti obrineret. Rursus 2. Cor. 1. legitur: Qui confirmat nos vobiscum in Christo, & qui unxit nos DEUS, qui & signavit nos, & dedit pignus Spiritus in cordibus nostris. Ubi exprimitur etiam nomen Confirmationis, virtus, natura, character, quem imprimi, & gratia sanctificans, quam confert & auget; nam Spiritus S. non accipitur sine gratia sanctificante, imò per Spiritum S. intelligitur ejus gratia, siquidem Spiritus S. quoad substantiam non accipitur, sed est ubique. Reperiuntur igitur in Confirmatione 1. signum externum & aërio sensibile, scilicet impositio manuum, & unctio cum oratione. 2. Promissio gratiæ, huic signo annexa. 3. Institutio seu mandatum Divinum. Nisi enim Apostoli novissent, huic impositioni manuum, & unctio promissam & annexam fuisse gratiam Spiritus S. & simul mandatum Christi, non ita ordinari ac securè imposuissent manus baptizatis, ut acciperent Spiritum S.

2. Et præcipuè ex Traditione ac per-

petua Ecclesie praxi, quæ optimè declarat, quid Christus instituerit, & Apostoli usurpaverint. Siquidem primis statim sæculis Confirmationis Sacramenti meminerunt Patres. S. Clemens Apostolis coævus ep. 4. ad Julium & Julianum ait: Omnibus festinandum est sine mora renasci Deo, & demum consignari ab Episcopo &c. Cum autem regeneratus fuerit per aquam, postmodum sepius Spiritus gratia ab Episcopo confirmatus. S. Urbanus Papa & M. qui vixit anno 226. in ep. ad omnes Christianos: Omnes fideles per manus impositionem Episcoporum Spiritum S. post Baptismum accipere debent, ut plene Christiani inveniantur; quia cum Spiritus S. infunditur, cor fidele ad prudentiam & constantiam dilatatur. S. Cyprianus, qui fere eodem tempore vixit, & apud Adversarios in magno pretio est, quia aliquando intemperantiùs se opposuerat Pontifici Romano, licet postea se submiserit, & errorem Martyrio eluerit, epist. ad Jubaianum de Hæret. baptiz. Idcirco quia Samaritani legitimum & Ecclesiasticum Baptismum consecuti fuerant, baptizari eos ultra non oportebat: sed rante modo, quod decorat, id à Petro & Joanne (Act. 8.) factum est, ut oratione pro eis habita & manus imposita invocaretur & infunderetur super eos Spiritus S. Quod nunc quoque apud nos geritur, ut qui in Ecclesia baptizantur, per Præpositos Ecclesie offerantur, & per nostram orationem & manus impositionem Spiritum S. consequantur, & signaculo Dominico consignentur. Rursus de Unct.

Unct. Chrysm. *Hodie* (in die Cœnæ) in Ecclesia cum cæteris unctiõibus ad populum acquisitionis sanctificandum sacrum Chrysm conficitur, in quo mixtum oleo balsamum &c. divinitus instituta &c. non hæc medendis corporibus nisi Unctio instituta. S. Melchiades Papa & M. paucis annis posterior, in ep. ad Hispania Episcopos: *Quid mihi prodest post mysterium Baptismatis mysterium Confirmationis? Ergo Spiritus S. qui super aquas Baptismi salutarifero descendit illapsu, in Fonte plenitudinem tribuit ad innocentiam, Confirmatione augmentum præstat ad gratiam.* Patres Conc. Laodic. Can. 48. ut refertur in Decreto Grat. de Consecr. dist. 5. sic statuerunt: *Oportet baptizatos post Baptisma inungi supercaelesti Chrysmate.* S. Aug. 2. contra Litt. Petiliani 104. *Sacramentum Chrysmatis in genere visibilibus signaculorum sacrosanctum est, sicut ipse Baptismus.* Sufficiant hæc clarissima Antiquitatis testimonia ad probandum, Apostolicam Traditionem esse de doctrina Confirmationis, quam hodie dum retinent Catholici.

19. De *Pœnitentiâ* prob. 1. ex Scriptura ritè intellecta & explicata ab Ecclesia. Christus Mat. 18. Apostolis promisit potestatem remittendi vel retinendi peccata: *Quæcunque solveritis super terram, erunt soluta & in cælo &c.* Eandem potestatem ipsis contulit post Resurrectionem suam. Jo. 20. *Accipite Spiritum S. quorum remisseritis peccata, remittuntur eis &c.* utique sub tacita conditione, si homines fuerint

dispositi ad Absolutionem; quæ dispositio consistit in dolorosa confessione peccatorum; nisi enim Apostoli & eorum Successores cognoverint prius peccata, non possunt ferre iudicium de Absolutione impertienda, vel retentione indicanda. Jam sic: ad rationem Sacramenti requiritur 1. signum sensibile, quod hic est confessio peccatoris & verba absolventis. 2. Promissio gratiæ justificantis, quæ conferitur eo ipso, quod remittantur peccata, quæ dimittendi potestatem cit. locis concessit Christus. 3. Institutio Divina, quæ in iisdem clarè elucet. Ergo

2. Ex Traditione, & perpetuæ Ecclesiæ sensu. S. Ambr. 1. de Pœnit. c. 7. ait: *Neque interest, utrum per Pœnitentiâ, an per lavacrum hoc jui sibi datum Sacerdotes vendicent.* S. Greg. Nyss. apud Burghaber, l. de vita Moylis: *Moses inundare aquis eremum fecit, quæ, quantum qualeque sit Pœnitentiâ Sacramentum, docet.*
3. Speciatim contra Lutheranos ex Apol. Conf. Aug. qui est liber apud ipsos Symbolicus, in quem jurat. In hac tit. de Num. Sacr. habentur hæc clarissima verba: *Verè igitur sunt Sacramenta, Baptismus, Cœna Domini, Absolutio, quæ est Sacramentum Pœnitentiæ &c.* Neque dicas, Pœnitentiâ esse Sacramentum in sensu latiori, non strictissimè & propriissimè, ut ait Lomerus. Nam contra est 1. quia additur *verè*, & paulò antè *propriè*: quid ulterius desiderari possit ad strictam vel strictissimam acceptionem Sacramenti? 2. quia neque Christus

alia

alia *strictè* alia autem *strictissimè* sumpta instituit, neque unquam Ecclesia tale discrimen agnovit: quod ergo est *strictè* Sacramentum, est etiam *strictissimè* Sacramentum, sicut gemma, quæ *strictè* est gemma, eò quòd habeat prædicata essentialia gemmæ, etiam *strictissimè* est gemma: & qui *proprie* & *strictè* est homo, etiam *propriissimè* & *strictissimè* est homo; quia essentia consistunt in indivisibili, nec suscipiunt magis & minus. 3. Pœnitentia ab Apologia numeratur cum Baptismo & Evcharistia sine ulla restrictione: ergo si Pœnitentia non est *proprie* & *propriissimè* Sacramentum, nec Baptismus nec Evcharistia erunt; consequenter Lutherani nullum habebunt Sacramentum *proprie*, aut (si ita nugari placet) *propriissimè* dictum.

Regeres, ad Sacramentum *propriissimè* dictum requiri vel elementum, vel saltem substantiam visibilem; quia hæc reperiuntur in Baptismo & Evcharistia, quæ duo Sacramenta ab omnibus agnoscuntur: sed Confessio & Absolutio non sunt elementum, neque substantia visibilis, sed solummodo sunt verba, quæ sunt accidentia, & non nisi auditu perceptibilia. R. N. Ma. quæ sine ullo proflus fundamento asseritur. Imò nulla substantia in se est visibilis, sed tantum in suis accidentibus. Ratio addita supponit id, quod est in questione, vel procedit à particulari ad universale, ut supra dictum: vel enim supponit, tantum esse illa duo Sacramenta, & de hoc est lis & questio: vel ex eo, quòd hæc duo Sa-

cramenta habeant pro materia substantiam visu perceptibilem, infert, quòd omnia Sacramenta debeant esse talia, quod est procedere à particulari ad universale; & æquè aliquis sic posset arguere: Baptismus, qui ab omnibus admittitur esse Sacramentum, pro materia habet elementum aquæ: ergo Evcharistia Sacramentum non est *propriissimè*, quia pro materia non habet elementum aquæ. Sufficit igitur, modò adsit tale signum sensibile, per quod significetur illa gratia, quæ interiùs confertur animæ.

De Extrema Unctione prob. 1. ex Scriptura. Jac. 5. sic habetur: *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbyteros Ecclesie, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini, & oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis fuerit, remittentur ei.* En 1. signum & actionem externam, scilicet oleum, unctionem & orationem Sacerdotis. 2. Promissionem gratiæ, scilicet remissionis peccatorum & alleviationis. 3. Mandatum & institutionem Divinam; quippe Apostolus non potuisset tam certò & asseveranter promittere gratiam ad positionem unctionis &c. nisi scivisset, ejusmodi unctionem infirmorum à Christo fuisse institutam ad significandam & efficiendam gratiam, cum nemo possit signo materiali alligare gratiam, nisi Deus: ergo Extrema Unctio habet omnia requisita ad verè & *proprie* dictum Sacramentum. Imò in citato textu c-

R. P. Pichler Theol. Polemica,

Zzz

tiani

niam exprimitur materia, forma, minister, & suscipiens.

2. Ex Traditione, & sensu Ecclesie etiam primæ, quem satis produnt varia Concilia, uti Nicanum I. Lateranense, Viennense &c. Wormatiense, Aquisgranense &c. Meldense apud Canisium de Sacram. Extr. Unct. §. 2. statuit: *ut Presbyter in Cæna Domini ampullas tres secum deferat, unam ad Chrysmam, alteram ad oleum ad catechumenos inungendos, tertiam ad infirmos juxta sententiam Apostolicam, ut, quando quis infirmatur, inducat Presbyteros &c.* Ex PP. idem confirmat S. Innocentius I. qui ep. I. c. 8. Unctionem infirmorum, cujus morem explicat Jacobus, genus esse Sacramenti, ait. S. Chrys. I. 3. c. 6. de Sacerdotio dicit: *Sacerdotes non solam, cum nos regenerant, sed postea etiam condonandorum nobis peccatorum facultatem obtinent. Infirmatur, inquit, inter vos aliquis? accersat presbyteros.* S. Aug. I. 2. de Visit. infirm. c. 4. *Nec præmittendum est Apostoli Jacobi præceptum: infirmatur quis in vobis? inducat presbyteros Ecclesia, ut orent super eum, ungentes eum oleo sancto in nomine JESU &c.* Sic roges de te, & pro te fieri &c. ipsa videlicet olei sacra delibutio intelligitur Spiritus S. typicalis Unctio. Quin & Ecclesia Græca, quamvis in quibusdam alijs refractaria sit Matri suæ, Ecclesie Romanæ, tamen Apostolicam hanc Traditionem de septem Sacramentis Catholicorum, consequenter etiam de Extrema Unctione, semper retinuit, ut patet ex responsione Jeremie Patiar-

cha Constantinopolitani ad Wirtenbergenses Theologos Lutheranos data. Videatur meum *Examen Polemicum super August. Confess.* art. 6. & in fine hujus Operis.

De Ordine (saltem Presbyteratus) 11. prob. 1. ex Scriptura, in qua habentur hi textus, *Segregate mihi Saulum & Barnabam in opus, ad quod assumpsi eos. Tunc jejunantes & orantes, imponentesque eis manus dimiserunt illos.* Act. 13. *Ut constituas per civitates presbyteros, sicut & ego disposui tibi.* Ad Tit. 1. *Noli negligere gratiam, quæ in te est, quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum presbyterij.* 1. Tim. 4. *Admoneo te, ut resuscites gratiam, quæ est in te per impositionem manuum.* 2. Tim. 1. *Accipite spiritum S. quorum remisistis peccata &c.* Jo. 20. Jam ex his textibus rectè colliguntur omnia ad verum Sacramentum requisita. 1. Signum & ritus externus, scilicet impolitio manuum &c. 2. Promissio & collatio gratiæ huic ritui annexæ. 3. Institutio seu Mandatum Divinum, *Segregate mihi &c.* & quidem pro omni tempore stabiliter, quia in Ecclesia fideles semper indigent remissione peccatorum, quæ remittendi potestatem presbyteri accipiunt in Ordinatione, dum eis dicitur: *Accipite Spiritum S. quorum remisistis &c.*

2. Ex Traditione & continuo Ecclesie sensu, quem testatur Concil. Chalced. Can. 2. damnans eos, qui peccuniam accipiunt pro Ordinatione, quia censentur *gratiam Dei vendere*: ergo judicabant Patres Concilij, in ordi-

Ordinatione conferri gratiam. S. Ign. Martyr. coxvus Apostolorum ep. ad Smyrn. *Omnes Episcopum sequimini, ut Christus Patrem, & Presbyterorum collegium ut Apostolos, Diaconos reverentiamini, ut EX DEI PRÆCEPTO ministrantes.* S. Ambr. l. de Dignit. Sacerdotali c. 5. *Per hominem dat Deus (gratiam Episcopalem) homo imponit manus, Deus largitur gratiam.* Clarissimè S. August. l. 2. contra ep. Parmeniani c. 13. *Utrumque enim (Baptismus & Ordo) Sacramentum est, & quadam consecratione utrumque homini datur, illud, cum baptizatur, istud, cum ordinatur, ideoque in Catholica utrumque non licet iterari &c. Non eis tamen ipsi Ordinationis Sacramenta detrahuntur, sed manent super eos. Ideoque non eis in populo manus imponitur, ne non homini, sed ipsi Sacramento fiat injuria &c. Explicent, quomodo Sacramentum baptizati non possit amitti, & Sacramentum ordinati possit amitti &c. Si enim utrumque Sacramentum est, quod nemo dubitat, cur illud non amittitur, & illud amittitur? neutri Sacramento injuria facienda est. Quoties hic ordinatio vocatur Sacramentum? utique propriè, cum compareretur cum Baptismo, qui procul dubio propriè dictum Sacramentum est. Similia habet l. de bono conjugali c. 24. & l. 1. de Bapt. contra Donatistas c. 1.*

Dixi superius, saltem Presbyteratus; quamvis enim satis certum sit, Ordinem Episcopalem, qui est Sacerdotium completum, item Diaconatum

& Subdiaconatum esse Sacramentum, idque de quatuor Minoribus sit probabilius, tamen definitum non est. Neque propterea erunt plura apud Catholicos Sacramenta quam septem, quia omnes Ordines censentur esse unum Sacramentum, cum tendant ad unum finem, scilicet ad idoneum ministrum, qui offerat Sacrificium Missæ, & Sacramenta, præcipuè Eucharistia & Pœnitentiæ, legitimè administret. Ordines inferiores Presbyteratu referuntur ad hunc, Episcopalis verò est complementum Presbyteratus, quem essentialiter supponit. Omnes Ordines jam olim circa annum 284. distinctè expressit Cajus Papa, dum ep. ad Felicem scripsit: *Siquis Episcopus esse meretur, sit primo Ostiarius, deinde Lector, postea Exorcista, inde sacraur Acolythus, demum verò Subdiaconus, deinde Diaconus, postea Presbyter: & exinde, si meretur, Episcopus ordinetur.* Tanta nimirum dignitas est & supereminentia Sacerdotij Christiani, ut non nisi per plures gradus eò perveniri possit.

De Matrimonio probatur 1. ex ²²³ Scriptura. Eph. 5. v. 32. sic ait Apostolus: *Propter hoc relinquet homo patrem & matrem, & adhaerebit uxori suæ, & erunt duo in carne una: Sacramentum hoc magnum est, ego autem dico, in Christo & Ecclesia.* Ubi ipsum Sacramenti nomen expressè tribuitur Matrimonio, nec est ulla causa, cur non accipiamus in sensu proprio; imò ex adjunctis verbis colligitur, Sacramentum dici propriè, eò quòd Apostolus asserat, per con-

Zzz 3 juu.

junctionem Matrimoniale[m] Christianorum significari conjunctionem Christi cum Ecclesia, utique non tantum illam, quæ habetur per assumptionem carnis humanæ (quæ conjunctio est communis toti humano generi, nec Ecclesiæ Christianæ propria) sed etiam, & quidem maximè, illam, quæ habetur per gratiam sanctificantem, & propria est Ecclesiæ. Atqui hanc conjunctionem Christi cum Ecclesia per gratiam non significaret Matrimonium, si Christiani solum naturaliter & carnaliter, ut etiam sit apud Gentiles, inter se conjungerentur, & non etiam spiritualiter per gratiam & charitatem mutuum, quam Apost. cit. c. v. 25. tam studiosè commendat: *Viri diligite uxores vestras, sicut Christus dilexit Ecclesiam.* Idem Apostolus 1. Tim. 2. dicit: *Salvabitur mulier per filiorum generationem, si permanjeris in fide* (scilicet conjugali) *& dilectione & sanctificatione.* At in his permanere non potest, nisi priùs, quando contraxit Matrimonium, ea acceperit, præsertim *sanctificationem*, quæ in Matrimoniali contractu non datur, nisi sit Sacramentum. Ergo in nova Lege Matrimonium (scilicet quoad contractum Matrimoniale[m], non quoad usum seu copulam) est elevatum ad rationem Sacramenti. Et cur non sit propriè dictum Sacramentum? cum adsit 1. signum & ritus externus, nimirum contractus per verba aut nutus sponforum manifestatus. 2. Significans & conferens gratiam, ut patet ex textibus scriptis. 3. Ex institutione Divina;

quia nemo potest alicui signis sensibilibus annexere gratiam nisi DEUS. Dein nec ipsi Adversarij negant, Matrimonium à DEO esse institutum.

2. Ex Traditione & sensu totius Ecclesiæ. S. Leo I. ep. 92. ad Rusticum c. 4. dicit: *Societatem nuptiarum ita ab initio esse constitutam, ut præter sexuum conjunctionem haberet in se Christi & Ecclesiæ Sacramentum*, scilicet in Antiqua Lege imperfectè, typicè, & quoad conjunctionem secundum naturam, in Nova autem Lege perfectè, completè, & quoad conjunctionem secundum gratiam. Clarissimè iterum S. August. de bono conjugali c. 18. *In nostratum quippe nuptijs plus valet sanctitas Sacramenti, quam fecunditas uteri.* & c. 24. *Bonum nuptiarum per omnes gentes, atque omnes homines in causa generandi, & in fide castitatis; quod autem AD POPULUM DEI pertinet, etiam in sanctitate Sacramenti, per quam nefas est etiam repudio discedentem alteri nubere, dum vir ejus vivit.* Ubi rationem Sacramenti solum tribuit Matrimonij Christianorum. Demum l. de fide & operibus c. 7. *In Ecclesia nuptiarum non solum vinculum, sed etiam Sacramentum commendatur.* Ita sentiunt, & post Conc. Trid. Florent. & Canonem illum, qui habetur c. ad audientiam 9. de hæreticis l. 5. Decretal. sentire debent omnes Catholici, quidquid dixerit, fortè in solo modo loquendi discrepans, Durandus in contrarium, & pauci olim Jurista, ad quos non spectat decernere de hac mat-

teria Theologica. Cur autem non citius in Ecclesia clarè definitum fuerit, Matrimonium in Nova Lege esse Sacramentum, ratio est, quia olim non

fuit hæc veritas in dubium vocata, sicut fecerunt posteriores hæretici. Nihil autem in Ecclesia decidi solet, nisi quæ controversa sunt.

Solvuntur Objectiones.

23. Ob. 1. Scriptura nihil meminit de septem Sacramentis: ergo non dantur septem. R. 1. N. Ant. quamvis enim non explicitè meminerit de numero septenario, imò nulli (excepto Matrimonio, ut vidimus) nomen Sacramenti tribuat; tamen quoad rem ipsam omnia septem in Scripturis continentur, ut partim fateantur Adversarij, partim nos hucusque ostendimus, si nempe accedat legitima Scripturæ interpretatio, sine qua vel nullum ex Scriptura probari, vel plura poterunt, quam septem, ut pariter supra ostendimus p. 541. R. 2. T. A. N. C. antiqua enim hæc nœnia, scriptum non est, ergo non credendum, nihil omnino valet, ut evidentè demonstratum tum in materia de Traditionibus, tum Afsert. 2. hujus art. Nunquid Scriptura nec dicit, duo dari Sacramenta? & tamen ab Adversarijs admittuntur duo.

24. Ob. 2. Patres primitivæ Ecclesiæ nihil sciunt de septem Sacramentis, sed tantum duo ponant, scilicet Baptismum & Eucharistiam, uti S. August. ep. 118. ad Januarium: ergo. R. Quamvis antiqui Patres non simul omnia septem Sacramenta recenseant, sed, prout exigebat ipsorum propositum & materia, quam tractabant, modò hæc, modò alia, modò plura,

modò pauciora nominent; omnia tamen & singula habent luculenta apud Patres, antiquos etiam, testimonia, ut ostensum jam est, nominatim apud S. August. quem citat objectio; mox enim ep. 119. sequente mentionem fecit trium, l. 5. de Bapt. contra Donat. c. 20. commemorat quatuor, nempe Baptismum, Unctionem, Eucharistiam, Ordinem. Tertull. l. de Resurr. carnis quinque, quia addit Confirmationem dictis quatuor. Ambros. dum scribit ad Catechumenos, tria numerat, scilicet ea, quæ illis uno die ministrabantur, nempe Baptismum, Eucharistiam, & Chryisma, seu Confirmationem. Videantur textus Patrum de singulis Sacramentis paulò antè adducti.

Ob. 3. Non constat satis de materia & forma, quam Papisæ adhibent pro signo externo in quinque suis Sacramentis, utrùm nempe & quam materiam Christus requisiverit in Ordinatione v. g. quam formam in Confirmatione &c. 2. Non conveniunt ipsi inter se circa materiam & formam in contractu Matrimoniali, dum alij dicunt, contrahentes esse materiam, verba, quibus exprimitur consensus, esse formam, alij pro materia statuunt verba, alij contractum ipsum &c. 3. Materiam nunc aliam adhibent

v. g. in Ordinatione Sacerdotis, quam olim; nam olim solummodo imponebantur manus, nunc verò traditur simul calix & patena, & proferuntur certa verba ex præscripto, quod olim non fiebat. 4. Christus & Apostoli non adhibuerunt ejusmodi signa externa, quando ordinarunt Sacerdotes, absolventes à peccatis &c. ergo.

R. ad 1. Etiam si non satis constaret, an & qualem materiam ac formam requisiverit Christus, ex Scriptura; tamen sufficienter constat ex Traditione Ecclesie. Dein jam supra ostendimus, in quinque Sacramentis, quæ præter Baptismum & Eucharistiam admittimus, reperiri in ipsis Scripturis signum externum, à Christo determinatum, gratiæ significativum, & quidem determinatum vel in infima specie, ut in Extrema Unctione oleum olivarum, in Ordinatione impositionem manuum: vel in genere saltem, ut in Matrimonio legitimum contractum signo externo manifestatum, relinquendo ultimam determinationem Ecclesie, decernentis, quisnam contractus sit habendus pro legitimo vel non, an etiam clandestinus &c. Videantur Scholastici. Ad 2. Conveniunt omnes quoad rei substantiam, & in ijs, quæ vel à Scripturis vel ab Ecclesia definita sunt, nimirum in omni Sacramento Novæ Legis requiri materiam & formam, & aliquod signum externum, per quod significetur gratia conferenda, & præcise illud omnes requirunt: quamvis speculative discrepent in explicanda materia & forma Sacramenti Matrimonij, an hoc vel illud, quod ne-

cessario adhibendum docent, habeat rationem materiam potius quam formam. Quod denique ad modum loquendi pertinet. Ad 3. Negatur, quod nunc adhibeatur alia materia quoad substantiam, quam olim in Ecclesia Christi; nam manus impostuise ordinandis leguntur Apostoli, quæ impositione conferebatur Spiritus S. & potestas absolventis à peccatis; de calice quidem cum vino, & de patena cum hostia, quæ hodie adhibentur, dum confertur potestas offerendi Sacrificium Missæ, & consecrandi Corpus Christi, nihil quidem legitur; sed negligitur quidquam in oppositum. Eodem itaque jure nos dicimus, hoc vel saltem simile signum, quo significata sit memorata potestas tradita, fuisse præsertim ordinandis, quo jure Adversarij negant: imò longè meliori nos affirmamus, eò quod Traditio, cujus initium nescitur, censenda sit Apostolica & à temporibus Christi proveniens, præsertim circa ea, in quibus Ecclesia nihil statuere potest, uti est instituire materiam & formam Sacramentorum, seu certo signo & ritui externo alligare gratiam sanctificantem. Ad 4. De Apostolis temere negatur, imò longè melius affirmatur partim ex ratione primùm data: nisi tantùm sit sermo de *accidentalibus* ceremonijs; partim ex 1. Tim. 4. ubi dicitur: *Noli negligere gratiam, quæ data est tibi per prophetiam cum impositione manuum Presbyterij.* Ubi pro materia exprimitur impositio manuum, & nomine *prophetie* intelliguntur certa verba; nam Scriptura consuevit omnes

sermo;

fermonem Divinum vocare prophetiam. Christus forte & ipse adhibuit aliquod huiusmodi signum externum: sic enim in ultima Cena, dum Apostolos ordinavit in Presbyteros, & potestatem dedit consecrandi & sacrificandi in pane & vino, *porrexit sub specie panis & vini suum Corpus & Sanguinem*, & dixit: *Hoc facite in meam commemorationem*, cui ritui respondet nunc *traditio patena cum hostia, calicis cum vino*. Dein etiam si Christus ejusmodi ritus externos non adhibuisset, nihil obesset, quia ipse tanquam Auctor gratiæ, & absolutus Dominus potuisset dare gratiam sine Sacramento, & remittere peccata &c. nec fuit ipse alligatus determinatis signis.

26. Ob. 4. Quamvis hi ritus, quibus ministri Ecclesiæ ordinantur, vel contrahitur Matrimonium &c. sint boni, & Deus ad piorum preces conferat ordinatis, & contrahentibus, gratiam aliquam, non tamen confert per ejusmodi ritus gratiam *Evangelio propriam*, seu gratiam justificantem, & remissionem peccatorum; quia probari non potest, conferri gratiam justificantem per hos ritus: ergo hi ritus non sunt propriè Sacramenta. R. 1. & quæro ex Adversarijs, unde probent ipsi, quòd Eucharistia conferat gratiam justificantem, seu remissionem peccatorum (quæ apud ipsos idem sunt) cum ante S. Communionem quilibet debeat *se probare*, credere, & consequenter jam esse justus, & obtinuisse remissionem peccatorum? Quomodo Baptismus; cum tamen baptizandus debeat prius credere, & per

fidem juxta ipsos statim justificetur? Et tamen hæc duo Sacramenta ipsimet admittunt. Unde R. 2. Omnia & singula conferre gratiam justificantem seu habitualement, scilicet vel primam, ut Baptismus facit & Pœnitentia, nisi homo jam antecesserit sit justus, vel secundam seu augmentum gratiæ habituales, ut reliqua quinque Sacramenta, quæ supponunt primam gratiam, saltem ordinariè, & per se; licet per accidens etiam conferre possint primam, ut docent Scholastici. R. 3. Quamvis Sacramenta, uti & Ordo & Matrimonium, conferant etiam gratias actuales, seu auxilia supernaturalia, nimirum ad sacra ministeria ritè obeunda, ad onera Matrimonij patienter ferenda, ad sobolem bene educandam; tamen semper conferunt simul etiam gratiam habitualement, seu justificantem vel primam vel secundam, ut colliges ex Scripturæ & Patrum textibus, qui illam gratiam vocant *Spiritum S. gratiam diffusam in cordibus, permanentem in nobis, resuscitandam* &c. Relege dicta. Id tamen observandum est, gratiam habitualement seu sanctificantem in singulis Sacramentis sub alicui & sibi peculiari ratione conferri; nam in Baptismo confertur sub ratione regenerationis, in Confirmatione sub ratione augmenti & roboris Spirituales, in Eucharistia sub ratione alimenti & nutritionis, in Pœnitentia sub ratione medicinæ, in Extrema Unctione sub ratione præsidij contra tentationes in agone mortis, in Ordine sub ratione debitæ dispositionis & auxiliij

xilij ad munia Ecclesiastica rectè ob-
unda, in Matrimonio sub ratione spi-
ritualis & castæ conjunctionis animo-
rum inter conjuges.

27. Ob. 5. Matrimonium, & Ordo
non habent Mandatum Divinum,
quia non omnibus præceptum est Ma-
trimonium, aut necessarium ad salu-
tem, uti & Ordo: ergo non sunt pro-
priè Sacramenta. R. Si per tò *man-*
datum intelligas mandatum Divinum
omnes obligans ad utendum tali ritu
C. A. & N. C. prorsus enim gratis fin-
gitur ad esse Sacramenti tale præce-
ptum: & nunquid apud Adversarios Ev-
charistia non est sub præcepto respectu
omnium, scilicet parvulorum, abste-
miorum &c. & tamen Sacramentum
est? Si verò intelligas nomine manda-
ti *institutionem* Divinam, ut plerum-
que insinuare videntur Lutherani Scri-
ptores per particulam *seu*, requiren-
tes *mandatum seu institutionem Di-*
vinam; tunc N. A. Ratio negandi pa-
tet ex dictis. Cæterum loquendo de
necessitate Sacramentorum, dicimus
cum P. Canisso & communi Catholi-
corum, Baptismum necessariò suscipi-
endum ab omnibus (scilicet vel in re
vel in voto) Evcharistiam à ratione
utentibus, Pœnitentiam à relapsis in
peccatum mortale post Baptismum,
At reliquis uti arbitracium est, modò
nullum contemnatur, aut, cum ita fert
tempus aut occasio, contra jus & æ-
quum negligatur.

28. Ob. 6. In Antiqua Lege tantùm fue-
runt duo Sacramenta, Circumcisio &
Agnus Paschalis, tanquam typus Baptis-
mi & Evcharistia: ergo pariter tantum

hæc duo dantur in Nova Lege. 2. Illa
tantum sunt propriè Sacramenta, quo-
rum materia profluxit ex latere Chri-
sti in cruce pendens: sed ex latere Chri-
sti solum profluxit sanguis & aqua, quæ
sunt materia Evcharistia & Baptismi:
ergo. 3. Pœnitentia & Matrimonium
jam fuerunt in Antiqua Lege, non ta-
men fuerunt Sacramenta: ergo nec
modò sunt. Vel si olim fuerunt Sacra-
menta, tunc Sacramenta Antiquæ &
Novæ Legis non sunt diversa contra Pa-
trum sensum. R. ad 1. N. Ant. nam
in Antiqua Lege teste S. August. l. 19.
contra Faustum c. 13. fuerunt plura
quàm in Nova Lege, sic enim ait:
Prima Sacramenta, cum suo Adven-
tu Christus implevisset, ablata sunt,
& alia sunt instituta, virtute majo-
ra, utilitate meliora, actu faciora.
NUMERO PAUCIO R. A. Ha-
bebant enim Circumcisionem, Agnum
Paschalem, varias Ordinationes, Lo-
tiones, & alias Ceremonias inter Sacra-
menta. Deinde Transm. Ant. negari
posset Conf. Ad 2. N. M. Deinde san-
guis non est materia Evcharistia: juxta
Adversarios, saltem materia visibilis,
sicut aqua in Baptismo, sed panis & vi-
num. Vel si dixeris, sanguinem esse
materiam, tunc Evcharistia non erit
Sacramentum Corporis, sed solum
Sanguinis Christi, quia corpus non
profluxit ex latere Christi. Nuge!
Ad 3. N. Conf. in Antiqua Lege defuit in-
stitutio Divina, non autem in Nova. Urg. &

Ob. 7. Non potest ostendi tem-
pus & locus, ubi & quando sint in-
stituta quinque Catholicorum super-
flua Sacramenta: ergo non sunt à
Chri-

Christo instituta. R. Trans. Aut. & retorq. argum. Non potest ostendi, quo tempore & loco Baptismus fuerit institutus pro Sacramento Nova Legis, an nempe dum Christus fuit Baptizatus, an Jo. 3. & 4. ubi Christus per discipulos suos legitur baptizasse, an tempore intermedio, an primùm post Resurrectionem, dum dixit ad Apostolos: *Docete omnes gentes, baptizantes eos* &c. Ergo nec Baptismus erit Sacramentum. Potest igitur constare, an aliquid absolutè institutum sit à Christo, etiamsi de tempore & loco institutionis non certò constet; quod scire nihil interest Ecclesie. Cæterum Doctores Catholici non improbabiler docent, Confirmationem esse institutam, saltem perfectè & completè, post Resurrectionem, ubi Christus Jo. 20. ad Discipulos dixit: *Accipite Spiritum S. quorum remisistis peccata, remittentur eis. Extremam Unionem* itidem Resurrectionem inter & Ascensionem Christi, postquam fuit instituta Pœnitentia; nam à Tride-

tino vocatur *Consummativum Pœnitentia*. Quamquam hoc Sacramentum Marc. 6. insinuatum & adumbratum sit, ubi Apostoli leguntur agros inunxisse oleo, & sanasse, promulgatum verò & declaratum à S. Jacobo c. 5. v. 14. *Ordinem*, quia complectitur geminam potestatem sacrificandi & absolvendi, partim in ultima Cœna, partim post Resurrectionem Jo. 20. fuisse institutum. Denique *Matrimonium* vel intra 40. illos dies, quibus Christus post Resurrectionem suam Discipulis apparet, multa eos docuit, loquens de regno Dei, seu de Ecclesia: vel Mat. 19. dum Christus ejus inseparabilitatem docuit, dicens: *Quos Deus conjunxit, homo non separet*. Hic iterum locum habet recepta regula S. Augustini l. 2. de Bapt. cont. Donatistas c. 7. ubi dicit: *Multa non inveniuntur in litteris Apostolorum, nec in Concilijs posteriorum: & tamen quia per universam custodiuntur Ecclesiam, non nisi ab ipsis tradita & commendata creduntur.*

ARTICULUS III.

De Sacramentalibus, Ceremonijs, Signo Crucis &c.

50. Sciendum 1. Per *Sacramentalia* posse intelligi vel illas ceremonias, quæ in solenni administratione Sacramentorum ex usu & præscripto Ecclesie adhibentur, vel (& quidem magis propriè) alios quosdam actus externos, qui ad colendum DEUM ordinati sunt, & ex communi quadam fidelium persuasione ad hominis sanctificationem speciali aliquo modo servantur. Ejusmodi Sacramentalia enumerantur præcipue sex, hoc versu comprehensa: *Orans, iratus, edens, confessus, dans, benedicens*. Vocabulo 1. intelligitur oratio Dominica. 2. Aquæ benedictæ aspersio. 3. Esus panis

Aaaa

R. P. Fichler Theol. Polemica.

panis benedicti, qualis olim in usu erat. 4. Confessio generalis cum unione pectoris, ut est *Confiteor*, Missæ præmitti solitum. 5. Eleemosyna. 6. Benedictio ab Episcopo vel Abbate consecrato data.

Sc. 2. Questionem hinc esse 1. de Sacramentalibus his secundo modo acceptis, an habeant aliquam vim ad delenda peccata saltem venialia ex opere operato, uti Sacramenta, an solum ex opere operantis? 2. De Ceremonijs in administratione Sacramentorum adhiberi solitis, an rectè adhibeantur? 3. An pro libitu omitti possint? 4. An rectè benedicatur aqua, quam vocamus lustralem, panis, oleum, palma &c. 5. An rectè adhibeatur exorcismus in conferendo Baptismo, benedictione aquæ &c. 6. An rectè fiat signum crucis in fronte à Christianis. Item an rectè ducatur manu in aère, dum aliquid benedicatur. Ista enim omnia à Sectarijs nostris vel non curantur, vel ridentur, vel contemnuntur, vel etiam ut superstitiosa damnantur.

31. Dicendum 1. Sacramentalia recitata versiculo comprehensa solum ex opere operantis conducunt ad delenda peccata, seu mortalia seu venialia, nimirum quatenus illorum usus excitare in nobis potest tales motus salutare, nimirum penitentia & detestationis peccatorum, qui de se sufficientes sint ad delenda peccata, vel quatenus per illorum devotum usum impetratur specialis Dei gratia actualis seu auxilium ad detestationem peccatorum, ad superandas tentationes &c. Probat.

Quia nec ex auctoritate nec ex ratione habemus ullum fundamentum majoris virtutem (scilicet ex opere operato, & immediatè) causativam remissionis peccatorum tribuendi Sacramentalibus. Unde patet mendacium Lutheranorum, qui passim tam in Confessione Augustana quam in alijs libris Catholicos arguunt, quasi docerent, hominem per hujusmodi promereri justificationem & remissionem peccatorum.

Dicend. 2. Ceremoniæ in administratione Sacramentorum, uti & in quolibet cultu Divino, rectè piè & utiliter adhibentur. Probat 1. ex Scriptura, in qua Paulus jubet, ut *omnia honestè & secundum ordinem fiant* 1. Cor. 14. atqui ad hoc vel maxime serviunt ceremoniæ. 2. Ab exemplo Christi, qui, quamvis potuisset sine ulla cerimonia conferre gratiam, sanare tam corpus quam animam, tamen adhibuit ceremonias, scilicet insufflavit in Apostolos Jo. 20. homines à demone obsessos exorcizavit. Marc. 5. ex sputo lutum fecit. Joan. 9. digitos misit in auriculas, suspiciens in caelum ingemuit Marc. 7. elevatis manibus benedixit &c. 3. Ex perpetua praxi & antiquissima Traditione Ecclesie, ut constat ex scriptis SS. Patrum Dionysii Ateop. c. 2. p. 2. Hier. Eccl. Clementis ep. 5. Tertul. de corona mil. Orig. hom. 12. in Num. Cypriani l. 1. ep. 12. Chrysof. Basil. Cyrilli catechesi Mystagogica 1. 2. 3. 4. & aliorum passim. Dionys. Apostolis corvæ loc. cit. dicit: *Baptizatum rursus ad Pontificem assumunt. Ille* 32.

Divino ac deifico prorsus arguento vtrum signans &c. 4. Ex multiplici utilitate, & sine honore; quia per Ceremonias deferunt Deo cultus externus, revocantur in memoriam mysteria Redemptionis nostrae, nutritur devotio, augetur reverentia in suscipientibus Sacramenta, dum quaedam majestas cultus Divini oculis obijcitur, conservatur Religio, instruuntur fideles, discernuntur ab haereticis &c. 5. Ex confessione quorundam Sectariorum, imò & praxi, nam & ipsi in aliquibus locis adhibent exorcismos in Baptismo conferendo, accendunt cereos tum in Eucharistiae administratione, tum in funerum curatione &c. teste Gerardo de morte §. 102. Obrendunt pileos, & ijs ora abcondunt, dum sunt in suis fanis &c.

33. Dicendum 3. Rectè adhibentur exorcismi in collatione Baptismi, benedictione aquae, & aliarum rerum. Prob. ferè iisdem argumentis, quibus prior assertio; quia nempe Christus adhibuit, & primitiva Ecclesia, ut testatur S. Chrylost. homil. de Adam & Eva: *Quod cum ad Regenerationis veniant Sacramentum, non prius fontem vitæ ingrediuntur, quam exorcismis & exsufflationibus Clericorum Spiritus ab eis immundus abigatur.* Et Cytill. Catech. *Misag. 2. sic & exorcizatum hoc oleum per orationem, Deique invocationem, tam virtutem consequitur, ut non modo ardentia peccatorum vestigia expurget, verùm etiam omnes invisibiles demones repellat.* Vides simul utilitatem & finem exorcismi. Jo. Fabricius Junior *R. P. Pichler Theol. Polemica.*

p. t. Pro- Rector Acad. Jul. in considerat. variat. Contr. p. 590. sic dicit: *Audiendus nobis est Dreierus: exorcismus cum Baptismo conjunctus in nostris Ecclesiis retinetur; quia sic placuit Ecclesiae Catholicae jam inde ferè à temporibus Apostolorum. Constat, quod Augustinus peccatum originis in infantibus probet, quod Universa Ecclesia ubique exorcismos baptismis parvulorum praeferat.* Haec Lutheranus. Est autem exorcismus nihil aliud, quam quando Divina auctoritate implorata jubemus diabolum excedere, vel abstinere aquis, oleo &c. ne ijs ad nostram perniciem abuti possit: licet enim creaturas irrationales obsideri à demone non credamus; scimus tamen, diabolum saepe abuti istis creaturis ad nocendum hominibus.

Dicend. 4. Ceremoniae ab Ecclesia 34. praescriptae non possunt pro libitu omitti. Ita expressè definit Tridentinum Can. 13. de Sacram. in genere. Ratio est, quia Ecclesiae praecipis obediendum, ut ostensum est in materia de Potestate Papae & Conciliorum Generalium, item p. 424. Si igitur Ecclesia aliquas ceremonias praescribit sub praecipio, omitti pro libitu aut mutari à quovis sine peccato non possunt. Aliud est de ijs, quas non praecipit, ut v. g. est aspergere se aqua benedicta in ingressu Ecclesiae, Misae non nisi flexis genibus interesse, suas preces numerare ad grana Rosarii &c.

Dicend. 5. Rectè benedicuntur aqua 35. (quae appellatur *lustralis*) oleum, panis &c. sive deinde id fiat per signum

crucis in aëre ductum, sive per certas orationes Ecclesiae, vel per utramque simul. Prob. 1. ex Scriptura. 1. Tim. 4. dicitur: *Omnia creatura Dei bona est &c. sanctificatur enim per Verbum Dei & orationem*, id est, etiamsi creatura aliqua esset immunda, facile posset sanctificari oratione, & adhibito signo crucis; quanto magis res bonae hient sanctiores? ut interpretatur Chrysost. 2. Ab exemplo Christi, qui benedixit panes, & benedicendo auxit Luc. 9. & Mat. 14. 3. Ex antiquissima Traditione & praxi Ecclesiae à temporibus Apostolorum, ut patet ex S. Clem. l. 8. Const. Apost. c. 29. & juxta aliam editionem c. 35. item S. Alexan. P. & M. qui ad annum 132. jam praecepit benedici aquam, prout hodie dum observatur, admiscendo salem pariter benedictum, non sine miraculis per aquam benedictam patris. S. Cypr. l. 1. ep. 12. ad Januar. ait: *Oportet mundari & sanctificari aquam prius à Sacerdote*. S. Cyrill. Catech. 3. *Sicut mundi cibi sunt immundi invocatione diaboli, ita aquam simplicem fieri sanctam invocatione Dei*. Similia habent S. Ambros. S. August. & alij PP, atque Concilia.

Quares, in quem finem benedicitur aqua, oleum, cereus, cineres &c? R. 1. ad significanda certa mysteria, & effectus spirituales; nam cereus Paschalis significat Resurrectionem Christi, oleum ejus misericordiam, cineres nostram poenitentiam, aqua purgationem animae &c. 2. Ad excitandos in nobis pios motus, quibus impetremus gratias actuales, & aliquo

modo disponamur ad obtinendam gratiam sanctificantem. 3. Ad effugandos daemones, morbosque pellendos &c. Hos tamen effectus non infallibiliter operantur, ut tamen Sacramenta in illis, qui non ponunt obicem; tum quia id DEUS non promittit, tum quia nobis non semper expedit. Rectè tamen multum spei in ijs collocatur, & tantum, quantum virtutis est in precibus Ecclesiae, & utentium devotione. Diabolus certè, ut ex plurimis historijs constat, fugatur per ejusmodi res benedictas, & per signum crucis, ita ut in proverbium abierit: *Fugit, sicut diabolus crucem*.

Dicend. 6. Rectè formatur crux 36. in fronte, ore, & pectore. Prob. 1. quia fit in memoriam Redemptionis nostrae in cruce peractae, in gratitudinem erga Christum, in professionem publicam amoris, quo complectimur Christum, in contestationem nostrae fidei, ad pellendos daemones & tentationes, pro felici successu nostrorum operum. Prob. 2. ex perpetua praxi fidelium, qui semper hoc signo se distinxerunt ab Haereticis, Judaeis, & Gentilibus, qui semper hoc signum tulerunt, vel abominati sunt. Videant jam, quos imitentur Sectarij nostri; ex quibus prudentiores, licet ex respectu humano publice non formant crucem more Catholicorum, faciunt tamen privatim, vel saltem non vituperant, multò minus rident, ut expertus ipsemet testari possum. Quid enim mali est in cruce, quae est quasi imago crucis Christi? An forma displicet? an invocatio SS. Trinitatis

in nomine Patris, & Filij, & Spiritus
S. Rectè dixit S. Aug. in enarrat. Psal.
141. *Usque adeò non erubescò de cruce,
ut non in occulto loco habeam cruce-
m Christi, sed in fronte portem & c.
quam Pagani derident, in loco pudoris
nostri constituit.*

37. Ob. 1. Quidquid Christus non
instituit, id ipsi non placet: sed ple-
rasque ceremonias, quas Catholici
adhibent, Christus non instituit, sed
sunt merum inventum hominum; hu-
jusmodi enim arbitrarij cultus reji-
ciuntur ab Apostolo Coloss. 2. ubi re-
jicit omnem *id est deo excedat*. 2. Mul-
tas ceremonias sunt ridiculas, quas ad-
hibent Catholici. 3. Etiam aliquæ
ceremonias non malè adhibeantur,
nemo tamen debet præcepto adtrin-
gi ab Ecclesia ad illas observandas, ne-
que gravari conscientia, si omittan-
tur. R. 1. D. M. quidquid DEUS
non instituit immediatè per se N. M
nec immediatè per se, nec per suos
vicarios mediatè C. M. Placent DEO
etiam illa, quæ per suos vicarios, scilicet
Pastores Ecclesiæ, ordinat & in-
stituit. Paulus non rejicit omnem
cultum, à DEO non præceptum, &
ab hominibus voluntariè susceptum,
sed inanem, superstitiosum &c. A-
lias nec DEO gratum fuisset Sacri-
ficium Abelis, quod à DEO nec im-
peratum nec institutum fuit, nisi me-
diatè tantum, mediante scilicet di-
stamine rationis, quam DEUS indi-
dit Abeli, & per quam Abel cogno-
vit, DEO placere Sacrificium. Ad
2. Si ceremoniarum significatio at-
tendatur, nec illa perverto oculo aspi-

ciantur, nulla sunt ridicula. Bene
dixit nonnemo ex Patribus: spernere
ceremonias Ecclesiæ primus ad hære-
sim gradus est. 3. Christus Ecclesiæ
dedit potestatem solvendi & ligandi
etiam in conscientia, imò per Paulum
præcepit, ut omnia honeste & secun-
dum ordinem fiant. 1. Cor. 14. er-
go Ecclesiæ potest sub præcepto suos
adstringere ad aliquas ceremonias.
Quæro! quanta foret inordinatio &
confusio in Ecclesiâ, si cuilibet lice-
ret pro libitu has vel illas vel nullas
ceremonias in administratione Sacra-
mentorum, Sacrificio &c. adhibere?
Dein retorq. argum. quoad 1. & 2.
membrum, & quæro, ubi Christus
instituerit vel præcepit, ut Christia-
ni (ceu faciunt in templis suis Luthe-
rani) orationes suas (si tamen orent)
in pileum innummurent, eoque fa-
ciem tegant? Quo nihil est magis ri-
diculum. Ego certè hanc lepidam
ceremoniam videns, & causam illius
interrogans, quam mihi nullus dare
potuit exijs, quos interrogavi, à risu
temperare non potui.

Ob. 2. Superstitiosum est Crucis 38.
signo in fronte vel aère efformato ali-
quam virtutem tribuere, ut faciunt
Catholici: ergo. R. N. A. quamvis
enim figura & signum Crucis ex se &
natura sua non habeat virtutem pel-
lendi dæmones, sacrandi, operandi
mirabilia (ur sepe contigit) habet ta-
men ex ordinatione Christi tanquam
signum & trophæum Christi, à quo ac-
cipit virtutem supernaturalem, præser-
tim si devotè formetur; sic enim simul
honoratur & invocatur Christus, in
Aaaa 3 cruce

cruce pro nobis passus. Audi S. August. l. 83. quæstionum q. 79. *Contremiscunt hæc signa (Spiritus mali) ubicunque illa prospexerint. Cùm autem non cedunt his signis, Deus ipse prohibet occultis modis, cùm id iustum & utile iudicat.*

Ob. 3. Si quodlibet signum crucis religiosè colendum est, quia imago est crucis, in qua Christus pependit, tunc etiam omnes spinæ, flagella, sepulchra, præsepia erunt colenda religiosè, quia Christus casus est aliquibus flagellis, reclinatus in aliquo præsepi, jacuit

in aliquo sepulchro &c. Hoc est ridiculum: ergo. R. N. sequelam & paritatem, quia non omnia flagella, præsepia, sepulchra fiunt ad exprimenda flagella, præsepe, sepulchrum Christi, sed alium usum habent: e contra crucis ordinariè formantur in eum finem, ut representent nobis crucem, in qua passus est Christus; nisi fortè casu fiant aut aliâ causâ, dum v. g. in ædificio duæ trabes in formam crucis collocentur &c. Nam huiusmodi crucis ad alium finem ordinatæ nullæ sunt dignæ reverentiâ.

CAPUT II.

De Sacramentis in specie.

SUMMARIUM.

1. Quid sit Baptismus: qua lis & cum quibus circa eundem.	4. Calvinista malè inficiantur absolutam necessitatem (in re vel in voto) Baptismi respectu liberorum ex fidelibus natorum.
2. Anabaptista malè negant Baptismum parvulis ante usum rationis.	5. Audiuntur & reselluntur Anabaptista,
3. Lutherani malè tribuunt his parvulis fidem actualem, vel actum fidei similem.	6. Lutherani,
	7. Et Calvinista

ARTICULUS I.

De Baptismo.

- I. Sciendum, circa Baptismum (qui Eph. 5. v. 26. dicitur esse *Lavacrum aqua in verbo vite.* & Tit. 3. v. 5. *Lavacrum regenerationis & renovationis Spiritus S. & à Doctoribus* definitur esse ablutio exterior corporis sub præscripta verborum formula) tres classes modernorum Sectariorum adversari Catholicis, Anabaptistarum, Lutheranorum, & Calvinistarum. 1.

ANA